СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 262. Джерзи Сіті, Н. Дж., вторак, 10. падолиста, 1925. VOL. XXXIII. No. 262. Jersey City, N. J., Tuesday, November 10. 1925. THREE CENTS

Комітет приходів за дальшим зниженнєм податків.

ВАШИНГТОН, 8. падолиста. — Комітет палати послів для приходів, котрий уже ухвалив далеко йдучі обниження податків, зажадав від департаменту скарбу вияснення, чи не можнаби податків ще дальше обнижити.

Суму всіх податків комітет обнижив о 300 міліонів долярів, і він думає, що можнаби знести ще дальших 50 міліонів долярів.

ІМІҐРАНТИ В ЖОВТНИ.

ВАШИНГТОН, 8. падолиста. — Іміґраційний уряд подає, що в місяці жовтни приїхало до Злучених Держав 49,802 чужинці. З того числа, однак, лишень 26,721 зачислено межи правильних іміґрантів, бо решту записано яко туристів або тимчасових гостий для других цілий.

Найбільше число іміґрантів дала Канада. За нею йде Німеччина, Ірляндія, Мексико й Шкотія.

НЮДЖЕРЗЬКА ПОЛІЦІЯ ДАЛІ ХОЧЕ ВИКОНУВАТИ „СИНІ ЗАКОНИ".

ПЕРТ АМБОЙ, Ню Джерзі, 8. падолиста. — На приказ стейтового прокуратора поліція сеї околиці списувала нині всіх купців та громадян, які нарушували „сині закони" про повне святковання неділі. Записувано кождого, що мав отворений якийнебудь склеп, що управляв автомобілем, „босом" або трамваєм.

„Сині закони" існують в сьому стейті вже кільканайцять літ, але їх по щирости ніколи не виконувано.

КОНЕЦЬ ПЯТИМІСЯЧНОГО СТРАЙКУ.

НЮ ЙОРК, 8. падолиста. — Кравецька юнія Амалґамейтид Кловдинг Воркерс оф Америка погодилася з кравецьким підприємством Інтернешенел Тейлоринг Ко., проти котрого вона вела страйк уже 5 місяців. Компанія погодилася приняти назад усіх страйкарів та підписати продовженнє попереднього юнійного контракту.

ЖЕРТВА ДИВНОГО ЗАБОБОНУ.

ПУЕБЛО, Каліфорнія, 8. падолиста. — Завтра стає тут перед федеральним судом червоно-шкірий Індіянин з племени Юте, Плет Ней на імя, обжалований за душегубство.

Плет Ней допустився убийства серед небувалих умов. Минувшого лютого померла йому молода жінка, котру він дуже любив. Плет Ней готов був зробити все, щоби лишень воскресити померлу до життя. Чув він від других Індіян, що коли до гробу дорогої людини вложити живу, а дорогу особу, то покійна воскресне. Плет Ней питався священика свого племени, а сей утвердив його в сій вірі. Тоді Плет Ней закопав у гріб попри жінку свою 17-дневну дитину, по породі котрої власне померла жінка. Який був наслідок, не тяжко догадатися. Не лишень що жінка не воскресла, але й дитина померла з удушення.

Плет Ней стає на суд за вбийство дитини. Думає він боронитися тим, що індіянський священик його намовив до вчинку, та се лишень вмішає священика, а не звільняє від вини й кари самого виновника.

ЗАГАДОЧНА ГРОМАДНА СМЕРТЬ.

ГИБИНҐ, Минесота, 8. падолиста. — Тутешній уряд має до розвязки тяжке питаннє. В однім домі в Савт Гибинґу найдено разом тіла пять женщин.

Відкрили сю страшну сцену сусіди, коли вломилися до мешкання одного мешканця, Кусісто на імя. Девятьлітна його дівчина, зайшовши до дому, не могла дістатися до мешкання, бо найшла двері замкнені. Коли покликані нею сусіди виломили двері, вони найшли пять тіл. Мати дівчинки лежала в „парлорі" недалеко від софи, до котрої вона видно хотіла дістатися. В кухні лежали два тіла, двох сусідок. В купальни, звалене через ванну до купання, лежало тіло 25-літної пані Ерметинґер, а почерез неї тіло пані Ґарді. Всі жінки служили разом в однім місцевім готели. Курок від ґазу в кухни був відкручений, і ціле мешканне повне ґазу. На кухоннім столі була розставлена страва й посуда, по яких було видно, що жінки збиралися приготовити обід. Були там також складки з останками якогось напитку, що виглядав на червоне вино.

Всі обставини були разом такі підозрілі, що поліція не приняла сейчас думки, що всі сестри вмерли від ґазу, але припустила якусь злочинну руку. У першу міру поліція старається найти мужа пані Кусісто, котрий мав недавно вибратися десь далеко на польованнє. Поліція приказала хемікам зробити росклад напитку в складках, припускаючи, що жінки може погибли не від ґазу, а від отрої.

КЛОПОТИ ЖОВНІРІВ ЗІ СТРИЖЕНИМИ ЖІНКАМИ.

ФОРТ БЕНИНҐ, Джорджія, 8. падолиста. — Офіцири й жовніри сього форту мали богато клопотів з коротко стриженими жінками, бо кілько разів у вільну від військових занять хвилю зайшли до голярів підстригтися або поголитися, все заставали крісла занятi жінками, [illegible] собі волося. Щоби [illegible] стриженими й голеними, команда [illegible] право приходити до [illegible] а від до 10 години рано. В других [illegible] серед жінками.

РОМУНИ [illegible]

ВАШИНГТОН, 8. [illegible]

КАЖУТЬ, ЩО МАЮТЬ ТВЕРДОГО ВУГЛЯ НА ДВА МІСЯЦІ.

ВАШИНГТОН, 8. падолиста. — Федеральна углева комісія предложила президентови Куліджови звіт, що Америка має тепер ще твердого вугля тільки, що вистарчить її на два місяці.

Пенсилвенійський губернатор дав до зрозуміння, що він думає незадово вмішатися в страйк робітників твердого вугля та старатися закінчити страйк.

КАРІЄРА „ПОВСТАНЬЦА"

Емиритований секретар бувшої повітової ради в Самборі Лямбур побирає одну пенсію з повітової ради по 160 зол., а другу яко powstaniec з 1863 р. по 80 зл. місячно. Цей панок, записаний все ще у метрикальних книгах як гр.-кат., по скінченню одної ґімназійної кляси був послугачем у бл. п. маршалка повітового Созаньского. В 1863 р. бл. п. Созаньскі, що збирав кожушки для повстанців, виправив його з кожушками до Сокаля. За Сокалем зловили його Москалі разом з візком, забрали кожушки й візок а бідного нашого візника нагнали додому, давши нешкідливу памятку на дорогу. Вернув наш Лямбур до Самбора пішки, а пан маршалок в узнанню „валечносьці" дав йому посаду писарчука. Опісля став він секретарем повіту аж перейшов в „добре заслужений стан спочинку". А в 1919 р. за ті кожушки, титулом спасителя кресів дістав ще досмертну пенсію.

З УКРАЇНСЬКО- КУБАНСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ.

З громади Українців з Кубані в Чехії повідомляють, що після Надзвичайних Зборів Громади Українців з Кубані в ЧСР., які відбулись у місті Подебрадах в Чехословаччині 25. вересня сього року, Управа названої громади в поновленому складі відновила свою діяльність 26-го вересня сього року.

ЦІКАВИЙ ЗАКОН.

Найвищий варшавський суд видав сими днями присуд, що рабіни не мають права давати розводів жидівським подружжам і що це право має тільки варшавський суд. Цей закон має здається звязок з надто частими випадками, що Жиди женяться в дуже молодім віці, а коли не мають дітий, Мойсеевий закон дає підставу до розводу.

ЯК ЗАОСМОТРЮЮТЬ КООПЕРАТИВИ ТОВАРАМИ НА УКРАЇНІ.

На засіданню пленуму Центрального Комітету компартії більшовиків України заявив секретар Лебідь, що деякі товари, як напр. перкаль і посуда, мандрують зі складів тресту до сільських кооператив аж 300 днів. У харківській губернії сільська кооперація збуває серед селян заледви 40 відсотків товарів, які дістає для розпродажі між ними. Решта тих товарів йде в руки приватних спекулянтів.

[illegible]

З [illegible]

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

МЕКАДУ, Па. — З початком сього місяця отворив тут свій лікарський офіс Українець др. Михайло Янкович.

Др. Янкович родився в 1896 року в місті Мекаду, Па., яко син свідомого українського громадянина Андрія Янковича. Учився спершу в Гайзелтон Гай Скул, звідси перейшов до медичної школи. Взятий до війська, він служив від вересня 1918 року до жовтня 1919 року яко капраль при медичній службі. По виході з війська дальше продовжував науку, заробляючи на життя працею підчас вакацій. Яко студент ще він дістався на практику до Кровжер Госпитал у місті Честері, Па., тут дався пізнати місцевим Українцям, своїми лікарськими здібностями. Межи своїми товаришами, що дістали з ним степені доктора, він був першим, бо він мав з них найліпші ноти через цілий чотиро-літний курс студій. Добувши степень „бечелера оф сайенс", доктора медицини та доктора гомеопатичної медицини, він практикував через рік яко резидуючий лікар у шпитали Ганемана в Філядельфії, а тепер перенісся на постійну лікарську практику до Мекаду, де він отворив свою канцелярію при 135 Савт Тамака стріт. Думає він вести загальну практику, а спеціяльно звертати увагу на жіночі недуги.

Свідомі Українці в місті Мекаду й околиці певно не лишень попруть його серед своїх земляків, але й розголосять його серед іміґрантів других славянських народів, з котрими др. Янкович зможе легко порозумітися.

УСПІХИ НАШОГО СПІВАКА МІЖ ЧУЖИМИ.

Наш земляк, п. Мих. Голинський, заанґажований до новоутвореної опери в Торуни, виступив з великим успіхом перед новою публикою у цьому місті, Бидгощі та Грудзьондзу, і зеднав собі однозгідну прихильну оцінку всієї преси. „Слово Поморске", що виходить у Торуни пише так: „Партію Йонтка (в „Гальці") співав п. Г., молодий артист, ще не вправний на сцені, одначе з прегарним матеріялом: повний, теплий тенорний голос, з вирівнаною скалею, гнучкий та експресійний. Наш театр придбав у п. Г., небуденну силу". „Пшияцель Рольніка" хвалить дирекцію за такий вибір. „Дзеннік Бидґоскі" називає голос п. Г. „тенором могутньої геройської сили, що приковує слухачів блеском своїх високих тонів". „Курер Познаньскі" хвалить голос „першорядної вартости" і „знамениті зовнішні дані, що все разом є поважним завдатком на тенора в майбутности може європейского". „Ґонец Надвіслянські" і „Ґлос Поморскі", повторяють ті самі думки иншими словами. Та найбільшою похвалою зустрів виступ артиста Г. німецький часопис у „Вайхсель Пост" пишучи про його „мистецьку ролю" в „Гальці", „якого голосові засоби просто нагадують Каруза".

НАРОДНЄ ШКІЛЬНИЦТВО В КАТЕРИНОСЛАВЩИНІ В ЦЬОМУ ШК. РОЦІ.

В 1925—26 шкільному році буде функціонувати в катеринославській окрузі 483 школи, [illegible] 117 [illegible]

ПОЛІЦЕЙСЬКА МОРАЛЬ РУМУНСЬКОЇ ПОЛІЦІЇ.

Ми вже писали про слідчі, варварські методи, якими послугується румунська влада. Ті методи обурили весь світ, але не зважаючи на те, їх потвердив один із співвиновників тих методів інспектор поліції з Галацу. В букарештенському щоденнику „Адверуль" помістив він таке вияснення: „Донесення преси про тортури в румунських касарнях жандармерії є перебоорщені. Обвинувачених, що стоять під замітом протидержавної змови, бито виключно тоді, коли цього вимагало слідство і то щойно у випадку як вони не хотіли зложити відповідних зізнань". Очевидно, що таке вияснення є зовсім вистарчаючим.

ЕКСПОРТ УКРАЇНСЬКОГО АНТРАЦИТУ ДО ФРАНЦІЇ.

З Харкова повідомляють, що до Франції запродано 2,100,000 пудів донецького антрациту. Попит на український антрацит зріс у Франції до тої міри, що в будучому операційному році цифра наміченого до продажі антрациту зросте до цифри 15 міліонів пудів.

ПРОТИ - БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ КОНҐРЕС У ВІДНІ.

Дня 10. Х. відбувся у Відні таємний проти-більшевицький конґрес російських протибільшевицьких організацій. В ньому взяло участь 108 делегатів. На зїзді стверджено, що проти-більшевицька праця російської еміґрації пішила намарне. Конґрес рішив попрацювати над відновленнєм єдиного проти- більшевицького фронту. Сим має зайнятись „Російський Національний Союз". На конґресі були присутні і делеґати проти-більшевицьких організацій з Росії.

НОВІ ДОСЛІДИ ПРО ДИТИНУ

Проф. Г. Беґе подає в німецькому фаховому журналі: Тіло дитини ріжниться не лише величиною й пропорціями від тіла дорослого чоловіка, але й хемічним складом костей, мязів і т. д. а також працею органів. Що віддих і праця серця є инакші, це фізнає й нефаховець. Велика ріжниця є між дитиною і дорослим в процесі переміни матерії: бо у дорослого процес переміни матерії служить лише як заступство втраченого; він має лише одержувати, противно у дитини мусить ся піддержувати ріст усіх орґанів. Склад хемічних головних матерій, які будують тіло, у дитини зовсім инакший і то тим більше инакший чим молодша є дитина. Так приміром новонароджена дитина має води в собі 74.7 проц. на цілу масу тіла, а дорослий чоловік лише 58.5 проц. Цікаве є порівнання процентового відношення поодиноких частей тіла до загальної ваги тіла дитини і дорослої людини. Прим.:

	новонародженого	дорослого
кістяк	16.7	15.35
мязи	23.4	43.09
лехки	2.16	2.01

Але мізок новонародженої дитини займає процентово дуже великий простір: 14.34% у відношенні до 2.37 дорослого. Очі таксамо: 0.28 новонародженого, а 0.023 дорослого. Також склад крови дитини має більше білих тільців, чим дуже ріжниться від крови дорослого. Взагалі будова тіла дитини так [illegible] від будови до[illegible]

Середновічні звірства французької окупаційної влади над Сирійцями.

ЛОНДОН, 8. падолиста. — З Дамаска, в Сирії, повідомляють, що французька окупаційна влада далі допускається насильств і звірств над сирійським населенням.

Сьогодня рано повісили Французи в Дамаску на площі Мерджі трох Сирійців і так оставили їх кілька годин на публичний вид. На шиї повішеним причипили плякати, які буцімто мають бути осторогою для других. Многолюдна публика оглядала сей вид. Та се лише одна з многих теперішних подій в Сирії. В Дамаску щоднини Французи убивають і вішають людий і трупів волочать по місті на пострах населення.

Кромі того нападають на приватні доми та обрабовують людий в нелюдський спосіб.

В Дамаску добувають тепер з румовищ дві старинні палати Селамлик і Азм, які Французи знищили вчасі бомбардовання міста. Знищено старинні малюнки, мозаїку і марморові різби, які перестояли були тисячеліття, поки Французи не прийшли зі своєю „культурою".

Ненависть до Французів ширяться в цілому краю, а навіть в сусідній Туреччині і Палестині.

Французи гадають боронити свою загрожену позицію в Сирії ще більшими силами війська. Вони хотять наслати туди нового війська.

Французькі урядовці в Дамаску явно говорять проти Америки, що вислала свої воєнні кораблі до Бейруту, і проти Анґлії, яка має симпатії до Сирійців.

ПЕНЛЕВЕ В НЕБЕЗПЕЦІ.

ПАРИЖ, 8. падолиста. — Правительство премієра Пенлеве предложило парляментови новий податковий закон і плян фінансового ратунку держави.

Фінансова комісія палати послів відкидає плян побільшення числа паперових франків (інфляції), а домагається наложення данини на приватний капітал.

Натомісць, як кажуть, сенат не хоче ані одного ані другого.

З уваги на те у французьких політичних і фінансових кругах не вірять в успіх плянів премієра Пенлеве і заповідають його упадок.

Одначе, як кажуть, упадок премієра Пенлеве може привести і до упадку парляменту та нових виборів.

РЕДАКТОР ГУБЕРНАТОРОМ.

ПАРИЖ, 8. падолиста. — Правительство Поля Пенлеве іменувало на місце військового губернатора Сирії Сарреля, редактора тутешнього дневника Матена, Анрі де Жувенала.

ХТО ВИДАВ ЗМОВУ НА МУССОЛІНІЯ?

РИМ, 8. падолиста. — Тутешні часописі подають, що про змову соціялістів і масонів на життє Муссолінія довідався редактор Кваліа, котрий пише до католицьких газет, і сповістив про заговір владу. Йому, кажуть, розповів усе заговірник Цанібоні і грозив, що убє його, якщо скаже про се комунебудь.

ФАШІСТСЬКІ РОЗБОЇ.

БІЛГОРОД, столиця Югославії, 8. падолиста. — В Трієсті напали італійські фашісти на югославянський (сербський) консулат і знищили помешкання словінської газети.

Сей напад спричинив велике негодованнє проти Італії в цілій Югославії, одначе італійське правительство не ждало на протести Югославії, а саме перепросило її за напад і заявило згоду заплатити відшкодованнє.

З ПРОСТОГО КОЗАКА КОРОЛЕМ.

ЛОНДОН, 8. падолиста. — З Теґерану, столиці Персії, сповіщають, що Реза Хан прибрав уже титул королівський і його титулують: Ваша Королівська Високости.

Тутешні газети звертають увагу, що він колись був простим перським козаком і постепенно вибився на найвисше становище.

ПОЛЬЩА ХОЧЕ ЩЕ НОВИХ ПОЗИЧОК.

ВАРШАВА, 8. падолиста. — Польський сойм уповажнив уряд шукати нових заграничних позичок на суму $120,000,000.

ПРО ОПОРОЖНЕННЄ КЕЛЬНА.

ПАРИЖ, 6. падолиста. — Французький міністер закордонних справ Бріян звернувся до німецького правительства, щоб воно уможливило опорожненнє Кельна через повне виконаннє зобовязань щодо розоруження.

Бріян каже, що аліянти готові опорожнити Кельн 1-го грудня с. р.

ТУТАНХАМЕН.

КАІРО, Египет, 5. падолиста. — Дня 12. жовтня відкрито наново гробівець [illegible] фараона Тутанхамена (сперед 3,300 літ) і зачато дальші [illegible] коло гробу. Показалось, що в домовині, яку перше [illegible], є друга домовина із забальсамованими тілесними останками фараона Тутанхамена.

[illegible]

ПАРИЖ, 6. [illegible] — [illegible] ство але й [illegible]

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ХОЧУТЬ ЗАБУТИ НІМЕЦЬКУ ФАБРИКУ ТРУПІВ

Промова анґлійського ґенерала Чартериса на одному обіді в Ню Йорку про те, як анґлійська військова пропаґанда придумала байку про німецьку фабрику трупів, відбилася вже широким відгомоном по Европі.

Наперед заговорили, очевидно, анґлійські газети, які вмішані в справі особисто, се власне вони найбільше причинилися до розширення сьої байки по краях аліянтів. Замітно, що анґлійські газети не сумнівалися ні одним словом у правдивість слів ґенерала, але закидали ґенералови брак „політичного такту". Справа оперлася навіть о анґлійський воєнний уряд, від котрого газети домагалися, щоби він заперечив слова ґенерала та ґотягнув балакучого вояку до відвічальности. Та сього власне анґлійський уряд зробити не міг, бо тоді справа набралаби ще більшого розголосу, ніж вона тепер має. Анґлійський уряд хотів її проминути мовчанкою, щоби вона забулася. Анґлійські політики хочуть удавати, що справа не заслугує на тільки балачок, кілько вона викликала.

Справа, однак, так легко забутися не може, як сього бажавби анґлійський уряд. Видно се приміром з голосів американських газет, з котрих одна виписала з приводу промови Чартериса таке:

„Ось вам історія, спокійна історія вчинку жахливого й безстидного. Німці ніколи не поповнили жорстокости, яка моглаб рівнятися з отсею безсоромною брехнею. Ніхто не винуватий у війні більше, як сі нужденні люди, що війну піддержували й вели. Скільки воєнних злочинків побито по голові? Кілько ранено багнетами через ненависть та відразу, яку ся історія зробила? Кілько молодих людий посвячено, бо до них говорили брехуни з високих становищ? Хто може змірити зневіру у сього покоління, котре відкрило безчесність своїх командантів? Хто може оцінити жнива ненависти й жаху, що виросли зі сього засіву, недуги в душах міліонів, зависти, ненависти, ревниць і недовіря?"

В сих словах можна дочитатися образи легковірної людини, яка тепер бачить, що її підійшли хитрою пропаґандою. Се почуття серед Американців може мати далеко йдучі наслідки, бо чим більше вони стануть міряти своїх воєнних союзників тою самою мірою, якою вони мірять своїх воєнних ворогів, то тим більша надія на упадок повоєнних договорів, які власне опираються на переконанню, що аліянти се анґели, а їх вороги се чорти. Чим скорше людство позбудеться сеї байки, тим краще для нього. Увільнення себе від байок є нераз дуже болюче, але воно мусить колись наступити, коли люди мають перейти до нормальнійших відносин межи собою.

НА РАТУНОК УКРАЇНСЬКОГО БАНКУ!

Як відомо вже українському громадянству в Америці, український Земельний Банк Гіпотечний у Львові мусить доповнити свій закладовий капітал найдальше до 31-го грудня с. р. Отже часу вже дуже мало.

Для старого край се затяжко в теперішню хвилю, тому він апелює до братів і сестер в Америці, щоби помогли у сьому превважному і наглому ділі.

Се не дар. Се бизнес. Кождий, хто купить один уділ Банку за 5 долярів, буде **власником того уділу, якого вартість запоручена, і який приносить і дивіденду.** Значить, що кождий, хто ратує український банк, ратує не жертвою, а розумним ділом, розумним безнесом.

Ратуючи банк, який тепер одинокий із спеціяльними привилеями на цілій Західній Україні під Польщею, **ратує** одночасно **українську землю і торговлю та промисл** по містах перед затратою в польських руках.

Так ратують Жиди свої банки на Західній Україні і таксамо ратують Поляки і теж таксамо мусять ратувати Українці.

Памятаймо, що упадок українського банку був би упадком української економічної самодіяльности на цілій Західній Україні, яка є також основою української культурної праці!

Всі Українці й Українки в Злучених Державах і в Канаді, а зокрема всі українські **товариства, братства, сестрицтва, церкви, Народні Доми, Січи, клюби, спілки, бизнеси,** повинні негайно закупити по одному або по більше уділів Земельного Банку Гіпотечного у Львові.

Один уділ 5 долярів.

Посилати на адресу:

ZEMELNYJ BANK HIPOTECZNYJ
Pidvale 7, Lemberg, East Galicia, Europe.

Просимо повідомити нас, скільки поодинокі громади зробили для сеї незвичайно важної національної справи.

КИЇВ І ХАРКІВ

(Лист з України).

Большевики все нахвалялися розправитися з „дрібно-буржуазним, жовто-блакитним Київом" і тепер дійсно вийшло, що „їхнє зверху". Харків зроблено столицею совітської України, а Київ, матір городів українських, порівняно з звичайними окружними містами. Причина цієї нелюбови Москви до Києва полягає в тому, що Київщина була порівнюючи довго **центром самостійної України,** тут кожна вулиця й площа говорить про славну старовину і про недавнє героїчне минуле. А в Харкові що? Це місто мало колись досить добрі українські традиції, почавши від Квітки Основяненка, а потім це все якось змарнувалось, гору взяли московські впливи, так що Харків не виявив свого українського обличчя навіть у час революційної боротьби українського народу проти „союзників" (так ми називаємо тепер іронічно наших північних сусідів).

Тепер до Харкова, як до адміністраційного центру радянської України, збігаються всі нитки. Багато людей попереносилося з Києва до Харкова. Вчорашні Кияне, патріоти найстаршого українського міста, вже потроху нагрівають собі місця в Харкові. Харків **росте з боку українського.** Цікаво, що в тих місцевостях Російської Радянської Республики (РФСРР), де живуть Українці (Курська, Вороніжська губернії), серед наших земляків прокидається рух де-далі більший за прилучення до України. Але все це залежить од Москви, яка, розуміється, не буде потурати „українському імперіялізмові". Проте для „заокруглення" російської території Москва взяла у нас не тільки Кубань та українські частини Донщини, але й одрізала Таганрозький округ. По конституції Україна ніби має право, коли захоче відділитися від Росії, але ви знаєте, що кожна конституція це реальне відношення сил. Конституція говорить: „відділяйся", а російська армія, що стоїть на Україні, відповідає на це: „ану, спробуй!"

В Харкові всі заходи уряду йдуть під цей час до того, щоб дістати в свої руки дешево урожаї. Як і раніше, так і цього року большевики хотять як найдешевше одурити „безмозглого хахла": продають свої ситці (перкаль) та тульські замки і правлять таку ціну, як дурень за батька. Але наші „дядьки" уже не здаються на всякі заходи „союзників". „Ти кажи мені настоящу ціну, бо я з хлібом якось з голоду не вмру". Почувається **недостача фабричних виробів,** особливо хліборобського знаряддя. Компартія потішає мужиків тим, що, мовляв, наробимо машин на своїх фабриках. Але ніхто в це не вірить. „Нам треба заграничних товарів", кажуть наші „дядьки". Монополія закордонної торговлі належить тепер радянській владі, яка низькі світові ціни на фабричні товари підгонює на високі совітські. Тепер це у нас основне питання, чи буде допущена вільна торговля з закордоном, чи й на далі залишиться без змін.

На культурному полі слідне на Україні розширення діяльности **українських театрів.** Щодо Києва, то там Курбас і „курбасенята" остаточно „замахорили" український театр, так що до них ніхто не ходить. Великий інтерес викликає натомісць театр реалістичний. Цей поворот до старого здорового реалізму безперечно притягне до себе й талановитих артистів і буде мати багато глядачів. Театр. ім. Франка під орудою Гната Юри в Харкові має, наприклад, запевнену авдиторію. Раніше йому трудно було боротися з російськими театрами, а тепер набрався свій кадр глядачів із „простого народу". Цей театр їздив недавно навіть у промислові центри Донецького басейну і мав там успіх. Є вістка, що мають заснуватися кілька нових українських театрів, (в Одесі, Винниці і т. д.), бо істнуючих театрів вже не вистачає.

Вертаючи до порівнання теперішнього Києва з Харковом, треба сказати, що Київ за останні роки страшенно змінився. Він хороший, звичайно, як ніодне місто на Україні. Правда, багато стоїть „прозорих" будинків. **Вулиці** Фундуклеївська, Короваївська, Хрещатик та инші мають таких будинків чимало, ще й досі не направлені. Але загалом ходиш по Київі і почуваєш якусь порожнечу, тишу, тишину... І чудно якось, незвичайно, бо Харків зараз такий людяний, такий рухливий, біжить життя, біжать люди, біжить вулиця. Харків зараз має цілком „європейський вигляд". Зремонтований, прибраний, ухвітчаний силою квітників та скверів. Безперестанний рух трамваїв, автомобілів, автобусів (американсько-англійські автобуси це окраса Харкова). В порівнанню до цього рухливого життя давня українська столиця, Київ, видається тепер глухою, завмерлою провінцією.

30. вересня 1925.

Харківець.

БУДЕНЬ І СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ.

Українська книжка ввесь час переживає сіре, буденне життя, — навіть не життя, а животіння. І справді, українських книжок видається обмаль, а те, що видається, лежить в коморах видавців чи на полицях книгарень. Прикре становище продукції українських книжок можна ілюструвати такими цифрами: на В. Україні, згідно з даними книжої палати, було видано в 1923 р. українських книжок, крім, розуміється, офіційної літератури, всього 252 назви в 1,963,000 примірниках. Коли взяти на увагу, що більшу частину цих видань становили підручники, то приходиться констатувати вбожество продукції українських книжок на В. Україні.

Ще гірше стоїть ця справа в Галичині. Якраз цими днями можна було довідатися з „Діла" (ч. 225), що за квартал — квітень, травень, червень ц. р. — було видано українських книжок на терені Польщі 44 назви в 117.000 примірниках, що сей тираж є пересічний для инших кварталів цього року. Отже виходить, що в Галичині продукція української книжки в 1925-му році не досягне навіть півміліона примірників, рахуючи в тому числі й видання підручників!

І всеж таки ця мізерна продукція перевищує споживання книжки, бо одно діло видати книжку, а друге — її реалізувати.

На великий жаль, не можу подати тут певні відомости про те, як розходиться книжка, але з певністю можу сказати, що українська книжка, крім підручника, в Галичині не йде, — себто, як кажуть „сіла" або йде дуже млаво. Бодай від двох поважних видавництв у Львові маю відомости, що продаж книжок відбувається остільки зле, що повстає питання про припинення видавничої діяльности: капітал, що був затрачений на видання книжок, як що не обертається, стає мертвим капіталом.

Так справа стоїть у нас з виданням українських книжок.

Для порівняння довожу со- [illegible] про книжну продукцію Англії, Франції та Німеччини.

Роки	Англія назви:	Франція назви:	Німеччина назви:
1918	7.716	4.282	14.743
1920	11.004	6.315	32.345

Отже, Німеччина, не вважаючи на те, що пережила тяжкі наслідки світової війни 1914 р., зуміла виявити нечувану енергію в книжній продукції власне тому, що духова культура німецького народу стоїть на високому рівні свого розвитку.

Я не стану наводити тут думок великий людий про значіння книжки в житті окремої людини й всього людства, обмежуся лише афоризмом французького вченого Е. Фаґе, який в своїй книжці „L'art de lire" визнає читання книжок найбільше випробованим засобом до щастя. „Читання веде до щастя, бо веде до мудрости... По латинському legere — значить не тільки читати, але й збірати, — розуміється, збірати здобутки знання та мудрости".

Коли кожна книжка вносить щось своє до загальної скарбниці людського знання, думки й почуття, — а лише такі книжки належить видавати, — то розуміється, не повинно бути завали книжок в коморах видавців та на полицях книгарень, але треба вжити всіх заходів, щоби пустити їх у люди. І це є, власно кажучи, „свято" книжки, бо вона тоді вже новим своїм життям, здійснює своє призначення.

Так повстає питання про засоби поширення, як культу книжки, так і самої книжки. Мені здається, що в місяць жовтень, присвячений книжці з ініціятиви Т-ва „Просвіта" у Львові, всі ми мусимо жити, так мовити, під знаком „книжки". Так, у школі слід ознайомити дітий з історією друкарства, з історією походження книжки, тут у пригоді стане екскурсія до друкарні, яка єсть тепер майже в кожному повітовому місті, — слід навчити дітий, як охайно поводитися з книжкою, як читати книжку, щоби вона принесла найбільшу користь, необхідно заохотити їх до придбання книжок у власність і перевести купівлю книжок через школу.

„Просвіти" та ріжні культурно-освітні установи переведуть туж саму працю серед своїх членів і взагалі серед дорослого населення.

А ми, що величаємо себе інтелігентами, себ-то людьми, що живуть розумом, невже не спроможемось придбати хоча би по одній книжці, як духового покорму для розуму — в дні, які присвячено книжці, цій правдивій основі духової культури?

І коли „свято української книжки" відбувати-меться щороку велично, як того вона заслуговує, то й будень її не буде вже такий сірий, яким є він тепер на сором українського народу.

(Діло) **Ст. Сірополко.**

ПОВІДОМЛЕННЄ

ДО ЧЛЕНІВ ТОВ. „СІЧИ", ВІДДІЛ 170 У. Н. СОЮЗА В ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Отцим подаємо Вам сумну вістку, що наша довголітна членкиня, Пелагія Рудак розпрашалася з життям. Похорон відбудеться 10-го падолиста у вівторок о годині 9-ій рано. Тому проситься Вас явитись у вівторок, 10-го, під ч. 345, Grove Street.

За уряд Тов. „Січ". Секретар.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, ЩО

Департамент Торговлі видає статистику відносно державного довгу в 1923 для міст маючих 30,000 населення або більше. На 146 міст в котрих проваджено статистику літами, довг на голову виходив до $193.34 в 1923 порівнуючи з $97.57 за перешлий рік, $80.96 в 1918, $77.8[illegible] в 1916. Чи ви знаєте, що 100% чисто турецький [illegible]

ВІДШКОДОВАННЄ ЗА ОКУПАЦІЮ В РУР

Франція заняла Рурську область, коли на чолі правительства стояв Пуанкаре, що то за всяку ціну хотів знищити Німеччину та розбити її територіяльно. Ся окупація не мала правної основи, а була тільки самовільним накручуванням версайського договору. Анґлія не погоджувалась на тому пункті з Францією і участи в окупації не взяла. Тепер хоче Німеччина видвигнути ту квестію перед Лігою Народів і представити Франції до звороту шкоди, заподіяні окупацією, які виносять $1,250,000,000. Та сума мала-б бути відтягнена від того, що має сплачувати Німеччина Франції титулом „репарацій". Якби Ліга признала, що Франція нарушила версайський договір, то вона мусіла-б згодитись на зворот заподіяних шкід, яких висоту означив би мировий суд, предвиджений пляном Доса.

Такого відшкодовання може домагатися Східна Галичина від Польщі, яка запродувала її природні богатства французьким капіталістам тоді, коли ще доля Галичини не була вирішена навіть самими аліянтами. Та се може прийти на чергу тільки тоді, коли ми вже не будемо в межах Польщі.

ДОПИСІ.

ЙОНКЕРС, Н. Й.

Падолистове Свято.

Подібно як в других місцевостях, де живуть Українці, так і у нас в Йонкерс, Н. Й., святкувалисьмо торжественно народне свято 1. падолиста 1918.

В неділю, дня 1. падолиста с. р. наш парох поясниввши людям значіння сего великого дня, — по Службі Божій відправив панахиду за тих наших братів-героїв, що за ціну свого життя вибороли свободу нашому народови в формі своєї власної держави дня 1. падолиста 1918 року. В часі панахиди зі світлом в руках, з жалібними лентами на раменах та українським прапором на фронті, стоїло 30 людий — представителів усіх братств, сестрицтв і товариств, які групуються в нашій укр. парохії св. Арх. Михаїла. Церковний хор ім. Лисенка співав красно сумні мельодії панахиди, а зібраний численно в церкві нарід припавши на коліна, плакав і молився горячо за душі своїх найкрасших братів-героїв. І нема відай сумніву, що вислухав милосердний Господь тих горячих і щирих молитов та зібрав чисті мов кришталь слези своїх дітий і змиє ними „усопших вся прогрішенія, вольная і невольная", і нагородить їх мученицьким вінцем безсмертної слави народньої.

Вечером о годині 6. почался в церковній гали святочна академія в честь полеглих за свободу свого народу борців.

Наперед місцевий Український Хор відспівав гарно похоронний марш „Ви жертвою в бою", далі „Заквітали" та „Журавлі". Опісля гр. О. Ревюк виголосив святочну промову, в котрій вказав на значіння Свята 1. Падолиста. Український народ святкує се свято як память по сьому великому дни 1. падолиста 1918. року, коли український народ під австрійсько-польською владою сказав, що він хоче бути свобідним, та готов з мечем у руці боронити свого права до самостійности. Правда, українська держава впала, але ми святкуємо сей день мимо сього на знак, що ми сього дня не стидаємося, але гордимося ним. Сього дня ми не цураємося, але віримо, що побідний день прийде ще раз. Для нього працює український народ у старому краю, і сій роботі помогти нам треба з Америки. Поміч наша може бути хиба матеріяльна, і тому вона повинна бути тим щирійша. Збірка повинна піти на інвалідів української війни та вдови й сироти по українських жовнірах.

За його закликом громадяни Василь Мандзій, Яків Вандзіляк, Микола Чолій та Павло Баран пішли за збіркою по галі та зібрали $81,60, які комітет сейчас переслав до Обєднання в цїли безпроволочної висилки до рідного краю.

Сю допись посилаємо не для слави нашої громади, але для слави цілого нашого українського народу, [illegible] допись най служить нашому загалови за евіденцію, чи кожда громада наша сповнила свій народний обовязок, який сповнити мала в дни 1. падолиста с. р.

На повисшу жертву в сумі $81.60 слідуючі громадяни зложили свою лепту:

о. Володимир Спольтакевич і Теодор Мойчик по 5.00; Катерина Ціхонська 3.00; Марія Лабяк, Микола і Катерина Семчич та Павло і Марія Дюк по 2.00; Василь Мадзій, Яков Вандзіляк, Захар Федорчак, Анна Петришин, Текля Кохань, Теодор Лисиганич, Дм. Баран, Андрій Скробало, Адам Гоньчарик, Іван Тивонюк, Вас. Ґузій, Назар Васічко, Іван Сокирка, Катерина Петрик, Йосиф Стасяк, Анна Скробала, Григ. Урбан, Гавр. Ізбіянський, Мих. Єленицький, Юлія Лефлер, Теодор Челак, Стеф. Мурайка, Вас. Романців, Мих. Федів, Теодор Костельний, Пазя Ґерич, Павло Баран, Микола Мазур, Йос. Фанок, Вас. Сулятницький, Мих. Малярчук, Марія Кіндзерська, Павло Зорила, Іванна Трембач, Юрій Макар, Андрій Теличка, Микола Гавриляк, Микола Смаркуцький, Гавр. Морох, Варт. Газдунь, Семен Попович, Марія Негребецька, Анна Ґрубяк, Роман Оліяр, Дм. Дулиба, Мих. Цап, М. Петришин по 1.00; дрібнійшими жертвами 15.60. — Разом $81.60.

Святочний Комітет.

ПОЕТИ І ПОЕЗІЇ.

Кождий поет, чи він більше талановитий, чи менше, має вроджений дар поетичний. Але жаден поет, навіть найбільше талановитий, не може розвинутися і удосконалюватись, коли не читає творів других поетів, а особливо — добрих поетів.

Навіть найбільші поети писали свої твори під впливом других великих поетів іноді навіть других національностий.

Правда, не кождий поет вміє сей вплив відповідно використати, але також правда, що без того впливу поет останеться на тому початковому стані, на якому вперве взявся писати свої поетичні проби.

Длятого ся стара але все дуже добра вказівка для поетів: Читайте твори других поетів, не раз, але 10 разів! — завсіди остається золотою гадкою.

Українські поети повинні читати, як найбільше твори українських поетів.

В Америці є чимало українських поетів, а деякі з них вже доволі вибилися своїм таланом. Котрі виказались більшими успіхами, безперечно більше читали. Але всі українські поети, все, і всюди повинні тямити сей заповіт: Читати як найбільше творів українських поетів.

Книгарня Свободи має на складі такі збірники українських поетів.

ВЕЧІРНІ ДУМКИ ПО ПРАЦІ.

Держу в руках українську часопись Свободу і на хвильку забуваю, що я сиджу в теплій кімнаті по важкій щоденній праці; що на дворі шаліє буря. Я думками лину на далеку Україну, де мене мати на світ привела, і перше слово навчила. Де вона тепер?...

Кишинів заметушився! Судити-муть недобиті жертви татарбунарського повстання. Триста вже передала сірій землі сама тюрма, а других триста покарає королівська рука. „Бажали ви волі? Маєте й волю й долю! Лежати-мете в спокою, а щоб вам скучно не було, підуть з вами жінки і діти!" Бахкають рушниці. Тече кров. Ах! Страшно!...

Втікаю на схід; переходжу Дністер. Безмірна маса людий. Комсомольці, робкори, совнаркоми. Змінчиві тактики, програми, В. Ц. В. К., Ц. В. К., Р. С. Ф. Р. Р. І я, хоча робітник, хоча все те... для мене, я запутався. Можливо, що така велика їх сила, а може тільки мають назву хвалила?

Вириваюсь на захід, за Збруча стовпи, що розділили нас на табори-товпи. Перший вид мій се велика армія жовнірів, моїх другів. Тільки не тризуби блищать на мазепинках, а орли сидять на мацеюфках. Вони самі мало змінились, хиба що деякі одиниці похрунились. Помагають Ляхам, з ридань і зойків братів наших, пекольну музику складати, під звуки котрої марева холоду, голоду і смерти мають нагоду потанцювати.

Минув падолист 1918-ого року, ся хвиля памятна для нас усіх. Пропала наша сила на якийсь час, поки не воскресне знову. Коби!

І знову по довгій блуканині вертаюсь до землі хоч не рідної та між рідних. Важко знайти тих рідних. Таких, що на словах і тіло і душу дають, а на ділах навіть Українцями не є. Таких багато. Вони числяться за мудрійших, обдаровують нас словами і програмами, благословлять новими вірами, щоб свої кишені випхати грошами, а нас оставить темними жебраками. Одні славляться комуністами; другі націоналістами; а темний брат на брата ніж острить і кождий ще до того кричить: „Хай пропаде незгоди проклята мара, під Україйни єднаймось прапор!"

Розірвані думки шибаються на всі сторони, а все сумнійші та сумнійші. Непомітно у серце закрадається непрохана журба, а за нею всувається невисказаний біль. Темно і непривітно навкруги.

Українців сорок міліонів, а Україна пропадає...

Стрілець У. Г. А.

Ґі де Мопасан.

ДИКІ ГУСИ.

Зима — тишина...

У воздусі не чути вже ніякого голосу птички.

Далеко простягається бліда рівнина під сірим небом — сніг — білий сніг. Заплямили його лише чорні плями — круки, що шукають поживи.

Нараз зпід обрію чути ґеґання: вони наближаються — летять — ось уже стріляють стрілою дикі гуси — всі витягнули шиї — спішно, все спішнійше перелітають вони і вдаряють із шумом у воздусі крильми.

Провідник воздушних мандрівців, що проважає їх понад моря, ліси, пустині, від часу до часу скрикає, підбадьорюючи змучене стадо.

Ось летить гнучка валка подвійною стяжкою на ледяному небі, ширшає окрилений трикутник і помало продовжується...

Там на долині на полі їх домашні товариші, закостенілі від холоду, піря розбурхане, поважно пробивають собі шлях.

Обдертий хлопчина гонить їх, посвистуючи, довкола нього вони хитаються наче тяжкі кораблі.

Вони чують клич летючої смуги і підносять ґолови. Бачать як у просторі зникають їх свобідні товариші. І вдаряють нераз невільничі птахи немічними крильми, розкрачують короткі ніжки, щоби піднестися. І коли вони поґеґують, пробуджується в їх приспаних серцях невиразна туга за простором і літеплими побережами.

Чалапають сніжними полями, наче не свої та шлють ще довго розпучливі кличі до неба своїм диким, свобідним своякам.

Переклав **М. Л.**

ПІДСУМКИ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОГО РОКУ НА УКРАЇНІ.

Згідно з даними народнього комісаріяту земельних справ підсумки сільсько-господарського року 1924 до 1925 представляються ось як: посівна площа індивідуальних селянських господарств побільшилася на Україні в тому році на 759 тисяч десятин. Загальний збір рівнається 1.100 міліонів пудів. Ця цифра наближується до передвоенного збору. У слідуючому господарському році оброблена рільна площа обійме простір 110.918 тисяч десятин, що перевищує минулорічну площу на 18 відсотків.

ЗОЛОТА КНИГА

Ювилейної Кампанії У. Н. Союза

ВІД 10 ДО 20 НОВИХ ЧЛЕНІВ ЗОРҐАНІЗУВАЛИ:

(Продовженнє)

—o—

ПО ДЕВЯТЬ ПОВНОЛІТНИХ ЧЛЕНІВ ЗОРҐАНІЗУВАЛИ СЛІДУЮЧІ ВІДДІЛИ:

Від. 37, 45, 56, 73, 99, 146, 156, 163, 168, 183, 201, 222, 241, 247, 253, 365 і 381.

ПО ВІСІМ ПОВНОЛІТНИХ ЧЛЕНІВ ЗОРҐАНІЗУВАЛИ:

Від. 33, 72, 110, 113, 114, 136, 158, 177, 181, 209, 238, 277, 300, 319, 350 і 363.

ПО СІМ ПОВНОЛІТНИХ ЧЛЕНІВ ЗОРҐАНІЗУВАЛИ:

Від. 38, 47, 64, 75, 152, 161, 301.

ПО ШІСТЬ ПОВНОЛІТНИХ ЧЛЕНІВ ЗОРҐАНІЗУВАЛИ:

Від. 2, 25, 42, 46, 50, 87, 91, 111, 121, 130, 133, 210, 212, 248, 269, 305, 321 і 342.

ПО ПЯТЬ ПОВНОЛІТНИХ ЧЛЕНІВ ЗОРҐАНІЗУВАЛИ:

Від. 1, 9, 22, 39, 58, 77, 104, 107, 112, 116, 124, 128, 140, 150, 169, 170, 172, 198, 200, 223, 263, 275, 294, 295, 297, 310, 323, 330, 355 і 371.

ПО ЧОТИРИ ПОВНОЛІТНИХ ЧЛЕНИ ЗОРҐАНІЗУВАЛИ:

Від. 3, 21, 24, 27, 49, 63, 67, 81, 83, 103, 106, 126, 142, 143, 149, 151, 159, 160, 185, 189, 203, 214, 220, 232, 254, 283, 285, 303, 306, 307, 308, 311, 313, 335 і 344.

ПО ТРИ ПОВНОЛІТНИХ ЧЛЕНИ ЗОРҐАНІЗУВАЛИ:

Від. 26, 43, 55, 84, 93, 115, 120, 127, 134, 157, 164, 167, 188, 192, 193, 205, 207, 231, 234, 256, 267, 271, 278, 298, 312, 325 і 401.

ПО ДВОХ ПОВНОЛІТНИХ ЧЛЕНІВ ЗОРҐАНІЗУВАЛИ:

Від. 4, 10, 51, 52, 54, 61, 66, 69, 78, 117, 118, 119, 129, 131, 135, 176, 190, 194, 196, 208, 225, 228, 235, 252, 260, 261, 272, 286, 287, 289, 302, 317, 339, 341, 354 і 384.

ПО ОДНОМУ ПОВНОЛІТНОМУ ЧЛЕНОВИ ЗОРҐАНІЗУВАЛИ:

Від. 6, 11, 15, 16, 17, 23, 32, 34, 47, 62, 82, 95, 101, 138, 139, 141, 145, 154, 162, 171, 174, 175, 187, 195, 197, 202, 245, 246, 249, 255, 262, 265, 268, 284, 290, 293, 314, 351, 380 і 392.

ТІЛЬКИ ДІТИЙ ЗОРҐАНІЗУВАЛИ:

Від. 18, 53, 68, 88, 109, 144, 224, 227, 270, 357, 379 і 396.

В ЧАСІ ЮВИЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ НІКОГО НЕ ЗОРҐАНІЗУВАЛИ:

Від. 12, 13, 19, 35, 40, 41, 60, 71, 79, 89, 92, 97, 125, 148, 153, 165, 166, 173, 178, 180, 184, 186, 199, 215, 219, 226, 233, 240, 244, 250, 257, 258, 264, 273, 279, 281, 291, 304, 315, 400 і 402.

—o—

Більшою активністю, а то енерґійним ширеннєм кампанійної ідеї, прикладним заохочуваннєм до орґанізаційної співпраці, збираннєм адрес кандидатів, або помочю в орґанізованню нових членів і нових відділів відзначилися:

Теодор Михальчук, був. інспектор 6-го округа У. Н. Союза, род. Остапківці, Коломия, Галичина. Гол. Радний У. Н. Союза і член відділу 146.

Василь Бурак, організатор; род. Лужанівки, Скалат, Галичина, член відділу 206. У. Н. Союза.

Послідна карта сеї Золотої Книги неменче випала золотою від першої, бо на ню припадає опис великого успіху Ювилейної Кампанії, який припав би певно на першу сторінку, якби не факт, що його довершено аж після замкнення Кампанії.

Тим успіхом є зорґанізованнє **Сестрицтва св. Анни, відділ 333. У. Н. Союза, в Бервік, Па.**

Орґанізаторкою того Сестрицтва є пані Розалія Боберська, братова професора Івана Боберського, орґ. Українських Соколів у Львові, заходом котрої 50 свідомих Українок в Бервік, Па., покинули чужу собі орґанізацію а заснували своєрідне сестрицтво дня 25. квітня 1925 р.

Розалія Боберська, орґанізаторка, род. Гашовиці, Сокаль, Галичина, секретарка відділу 333. У. Н. Союза.

—o—

Так як всі повисші відзначення в першу чергу признаеться за орґанізованнє повнолітних членів в Ювилейній Кампанії, та лиш принагідно додаючи число зорґанізованих дітий в тому самому часі, годі не звернути уваги на дуже мале число дітий зорґанізованих в порівнанню до старших членів.

Мимоволі в очи вдараяе факт, що ще є богато відділів, котрі чомусь не обезпечують дітий своїх членів в У. Н. Союзі, так як при них зовсім молодечих департаментів еще нема. Тому й тим самим значнійше відзначаються ті відділи, котрі мають в себе великі діточі відділи.

Найбільший молодечий департамент має в себе відділ 155, Т-во „Запорожська Січ" в Перт Амбой, Н. Дж., котрий через то й загальним числом всіх обезпечених є найбільшим відділом в У. Н. Союзі, хоч кілька відділів перевисщає його числом членів повнолітних. Акта того відділу виказують, що довголітним діловодчиком молодечого департаменту при Т-ві Запорожської Січи від. 155. в Перт Амбой, Н. Дж., і орґанізатором дітий був досі член основатель того відділу **Михайло Чумер,** род. Драгаїв, Перемишль, Галичина.

—o—

Хай буде честь і слава всім членам-орґанізаторам, відзначеним в часі Ювилейної Кампанії. Хай буде дяка всім їх попередникам і кождому хто як небудь, коли небудь, до будови нашої твердині У. Н. Союза причинився. Хай жиє і розвиваєсь Український Народний Союз і в с і його члени на многая, многая літа.

ЗА ГОЛОВНУ УПРАВУ У. Н. СОЮЗА:

Теодор Грицей, гол. предсідатель; **Роман Слободян, гол. фін.** секретар; **Іван Каштанюк,** гол. рек. секретар; **Василь Левчик,** гол. касієр; **Семен Ядловський,** менаджер.

ПІСЛЯ ЗАРАЗЛИВОЇ СЛАБОСТИ.

(Др. Генрі Л. К. Шоц).

Мало не кожна людина проходить через так звані дитячі слабости, — кір, шкарлятину, коклюш і такі инші. Здебільша це слабости не тяжкі і звичайно дитина, під опікою лікаря і під доглядом батьків, скоро подужає. І коли вона подужала, значить, коли пройшла висока температура, вигладилась і вичистилась шкіра, дитина почувається добре, має апетит, хоче бігати й бавитися, тоді часто батьки перестають глядіти за нею і не слухають лікаря, коли той каже, що ще не пора їй ставати з ліжка та треба уважати, що і скільки її можна їсти.

Але власне ті дитячі слабости, хоч не небезпечні самі собою, то лишають небезпеку в своїх наслідках. Вони вражають серце, легкі, печінку й нерви слабого і коли тих дальших наслідків не збутися, то дитина може потім ще довго слабувати, а то й окалічіти на ціле життя.

У всякій заразливій слабости кров розносить по цілім тілі так звані „токсини", отруї, які творяться з зараження. Під їх впливом дуже ослабають, наприклад, мускули серця, так що якогось сильнійшого напруження вони не можуть видержати. Тому й подужавши, пацієнт мусить ще довший час спочивати, поки вони зовсім не прийдуть до себе і не відзискають давної сили. Буває, що ті наслідки токсин тривають цілими роками і можуть залишитися на завше, коли мускулам серця не дати можливости спочити оціліти. Ще тяжчий наслідок заразливої слабости може залишитися на плівці, якою вистелене серце. З її затроєння отруями заразливої хороби повстає тяжка серцева слабість, та мало коли людина, яка тяжко терпить від неї, знає причину своєї хороби, що [illegible] чалася, може [illegible]ла або звичайної простуди.

Таксамо від наслідків заразливої хороби можуть потерпіти нирки. Діставшиєь до них, отруя може викликати запаленя, яка в свою чергу не допускає правильного виділювання мочі. Через те в орґанізмі залишаються отруйні матерії, які правильно повинні-б з нього вийти, і розвивається так звана слабість Брайта, яка може зробити людину інвалідом на ціле життя. Особливо отруя з шкарлятини має поганий вплив на нирки і тому після слабости лікарі кажуть пацієнтови ще пролежати в ліжку місяць або й довше.

Дуже погані наслідки може лишити по собі, навіть на довший час, інфлюенца: невральгію, безсонність, біль голови, нервовість і таке инше. Ревматизм та біль суставів мають часто своє жерело в якімсь недавнім зараженню. Останніми роками лікарі відкрили, що в корнях зубів можуть творитися болячки, з яких їдь вдирається в тіло і може мати дуже погані наслідки для здоровля.

Після всякої заразливої слабости сліди лишаються, тим гірші, чим молодший і більш чулий орґанізм, значить чим менша дитина. Тому чим менша вона, тоді важнійше лікування з поміччю доброго лікара і після лікування ще важнійше слухати його і дати подужаній дитині потрібний спочинок і догляд. І не тільки деякий час після слабости, а взагалі всяка людина повинна правильно піддаватися лікарським оглядинам, хочби почувалася зовсім здоровою. Ніхто сам не може знати, чи не зароджується в нім яка слабість, і пізнати та заздалегідь запобігти її може лиш добрий і досвідний лікар.

ЩО ДІЄТЬСЯ В ЛЬВІВСЬКИХ ТЮРМАХ?

(Зізнання політичних вязнів полк. Андрія Мельника і товаришів, яких недавно так страшно побито в львівській тюрмі).

(Докінчення)

МЕЛЬНИК.

Заки приступлю до змальовання події 16.IX. ц. р., що є головною цілею цього письма, я зупинюся для доповнення образу цілости даної рядом писем Бессарабовців, на поодиноких етапах боротьби політичних вязнів слідчої тюрми у Львові, о людські права істновання. Доставлений в маю 1924 р. в слідчу тюрму, я попав в сам розгар боротьби о права політичних вязнів. 9 днева голодівка дала перші успіхи. Під натиском громадянської опінії Західної Европи змушені були і польські чинники присвятити увагу наболілому питанню, становищу політ. вязнів. Заметушилося і в нашій тюрмі від всякого рода місій, комісій. Завершенням їх була поява Соймової Комісії на чолі з міністром Тугутом, який на представлення наші відносно нелюдського поведення тюремних властей супроти політичних вязнів, відносно випадків побоїв і відносно цілої низки дезидератів з нашої сторони, дав торжественні запевнення, що побої вязнів належать до минувшини, що вони не вернуться, що над вказаними випадками буде переведене слідство строге, та що для політичних вязнів покращає дорогою певних полекш в рамах обовязуючого реґуляміну тюремного. В суті річей і скінчилося на запевненях п. Тугута. Поширення прав політичного вязня послідувало щойно під загрозою контролі стану слідчої тюрми міжнародним Червоним Хрестом. Дорогою довгих пертрактацій піддержаних солідарним виступом загалу політичних вязнів осягнено повноту прав політичних вязнів актом з дня 8.XI. 1924 р., виданим президією Окружного Карного суду у Львові. Цей акт був свого рода маґна карта лібертатум до обовязуючого реґуляміну в тюрмі, виготовлений в трех примірниках. З цеї хвилі на загал урегульованим стає життя політичного вязня у львівській тюрмі. Дрібні непорозуміння, які виринають від часу до часу льокалізуються легко без найменших консеквенцій. Коли літом 1924 р. мали ще місце побої в слідчій тюрмі, устають вони осеню, зимою 1924 р. та весною 1925 р. Сам приїзд професора Брунеля з рамени Червоного Хреста приніс нам знову повно запевнень, користний нам був хиба цим, що зі страху перед професором Брунельом влада пішла на уступки і вдоволила наші слушні бажання. Як і нескептично прийшлось ставити до всіх запевнень даних нам, всеж таки життя полекшало, зобовязання приняті владою супроти нас виконувались; устали побої, майже через рік не було ні одного, одиніського випадку. Казалось, що неповинно пролята кров бл. п. О. Бессарабової була граничним стовпом страдань політичних вязнів в польській тюрмі. Правда, доходили ще нераз вісти про побої польською поліцією, були це однак відомости непровірені, непевні. Змінилась ціла ситуація літом цего року. Прийшли відомости про скатування Паславського, опісля Оленського. Біля 10. вересня ц. р. доставлено в слідчу тюрму Костинюка Василя. Ми стали перед доконаним випадком свіжим звірського побиття невинної людини. З на пів божевільною жертвою польської інквізиції годі було порозумітись, що порадити їй, які має поробити кроки в справі свойого покатовання.

Відповідею на цей ганебний абсолютної певности вчинок польської поліції був відрухо[illegible] [illegible]-політичних вязнів [illegible] честь України. Протест цей на який одинокий змоглись політичні вязні, совпав зовсім припадково зі заповідженою в неділю вечером голодівкою великої групи політичних вязнів, що цею дорогою змушені були добиватись вже раз признаних прав політичним вязням.

Ґрупа Бесарабівців в голодівці участи не приймала, бо до 16 вересня користувалася повнотою прав політичного вязня: не було тому основи до голодівки. Цілею демонстрації в понеділок вечером було звернення уваги відповідних чинників на яркий свіжий випадок побою, переведення слідства і покарання винуватців. І тому, коли судова влада на протест з понеділка не зареаґувала, демонстрація у вівторок вечером знову повторилася, що правда в коротшім часі. На протест політичних вязнів не реаґувала і управа слідчої тюрми. Поцікавився ним один п. Маєвскі, який візвавши до себе кількох з політичних вязнів питав про причині демонстрації.

Відповіддю діявольською на крик розпуки політичних вязнів ізза побоїв в поліцейських льохах була масакра в дни 16. IX. вечером як загально відомо заздалеґідь обдумана, зплянована і старанно приготована. Вже біля години 6 цього дня понеслись зойки і крики катованих вязнів слідчої тюрми. Черга на мене прийшла між годиною 6 а 7. Я майже цілий день 16 вересня лежав в ліжку при горячці, будучи хорим. І тому, коли явився дозорець Марцінув старший з візванням, щоби я збирався, я повідомив його що я хорий, і що в мене 38 степенів горячки. На це зачинив він двері і в кілька секунд опісля вірвалась гурма дозорців на келію питаючи за мною. Результатом цеї пізної візити було це, що на приказ старшого дозорця Маліняка мене побито лежачого в ліжку, опісля виволочено тягнучи за ноги з ліжка і в такій позиції заволочено через коридор першого поверха, сходи, партер і подвіре до поліцейської каритки. Всю дорогу копано мене чобітьми і побивано кулаками. Декого з цих що мене побивали я зауважив і їх пізнаю зглядно знаю; не знаю лише імен їх всіх. В нелюдський спосіб скатовано мене в однім біллю кинено в каритку і доставлено майже непритомного на Бриґідки, де поміщено в карцері ч. 3.

Хотяй намір був у мене подати детально перебіг подій 16 вересня, я приневолений обставинами обмежитись, покликуючися на передані мною зізнання мойому правному заступникови і в нього треба зачерпнути подробиць.

27.IX.1925 р.

ДО ВСІХ ДОПИСУВАТЕЛІВ.

Просимо затямити собі:

1. — Дописі писати коротко.
2. — Виразно і читко.
3. — Лиш по одній стороні паперу.
4. — В дописях подавати лиш правдиві вісти.
5. — Писати лише про речи цікаві для усього загалу читачів, або бодай його значної части.
6. — В дописях нікого не перехвалювати без дійсної заслуги.
7. — Не лаяти нікого особисто, ані не нападати, ані не зачіпати.
8. — Не жадати звороту дописі, яку дописуватель написав за кілька минут (коли її дуже потребує, може у себе оставити відпис).
9. — Не посилати „наглих" дописів з домаганнем „сейчас" помістити, бо се звичайно тільки показує, що дописуватель опізнився і хоче, щоб редакція се надолужила.
10. — Не присилати до редакції стихів і поезій недоладних щодо форми, або безвартних щодо змісту; а до того й не жадати звороту таких віршів.

Максим Ґоркий.

ЯРМАРОК У ГОЛТВІ.

Містечко Голтва лежить на високім майдані, що висувається в левади, як ріг у море. З трьох боків обмитий виредливим руслом Псьоли, цей рівний майдан відкриває широкі обрії на північ, захід і схід. У південній його части збилися в мальовничу ґрупу біленькі хатки Голтви, потопаючі в зелені тополь, слив і черешень. Ізза хат знімаються до неба, ясного і жаркого, пять бань деревляної церкви, простенької і білої. Золоті хрести відбивають снопи соняшних промінів і тратять у соняшному сяйві свої форми. Хрести похожі на смолоскипи, що горять ясним полуміннням.

На схід розкинулась рівнина оброблених піль — аж до обрію пестріють чотирокутники, жовті і темні. Поміж ними там і тут стоять пишні, зелені левади, білі хатки скриваються в садках, дороги вються між збіжами, як вужі, і стада в далечині на вигонах— наче забавки. На заході майдан крутим проваллям опускається до бистро текучої Псьоли. Її вода мініться на сонці сріблом, на берегах ростуть верби й осокори (крислаті тополі). За Псьолою знову поля до обрію й знову на них куски ясної зелені, смуги достиглого збіжа і білі пятна хуторів. Хутори, в рямцях тополь і верб — всюди, куди не глянеш... Густо засіяна людьми благодатна земля України!...

Над величенним простором, тісно заставленим возами, тисячу-горосний гомін стоїть у воздусі, жаркім і порошнім. Всюди глотяться, сперечаються і грегочуть чоловіки, горохом розсипаються гострі слова жінок. Десять Українців на мінуту випускають зі себе стільки слів, скільки в тойсам час наговорять три Жиди, а три Жиди скажуть у туюж мінуту не більше як один Циган. Чорні лиця, чорне волосся і білі хижі зуби Циганів так і мелькають у товпі. Їх характеристичні, пристрасні горляні слова тріщать у вухах — їх не всилі ти слідкувати. Їх рухи швидкі й жести ґарні, але кажуть боятися, бистрі темні очи з синавими білками блискають хитро й нахабно. Моторні, гнучкі, подобають на ввічливих лисів із байок і рівночасно вишкірюють зуби наче голодні вовки. Чотирох із них облягають якогось чоловіка, вже збитого з пантелику, що обаранів під градом переконуючих слів, що сиплються на його слабу голову. Він стоїть поперед них, запопадливо чіхається в потилицю і тяжко міркує. У нього на поводі молоденький коник. Коника обсів ґедзь таксамо завзято і пильно, як і господаря — Цигане. Довкола того гуртка товпа, уважно слідкує ходу торгу.

— Підіжди... — каже мужик.

— Не хочу!— [illegible]

[illegible] ші зароблю? Я тобі говорю просто, як перед Богом — мій кінь такий, що і сам полтавський ґубернатор на ньому поїхав би, куди захочеш! — хоч у Петербург! Ось бач — який мій кінь! А що твій? Тільки тим він на мого схожий, що в нього також чотири ноги і хвіст. А який у нього хвіст? То сором, дядьку, сором, а не хвіст...

Циган запекло шарпає коня за хвіст, мацає його всюди і руками й очима і все говорить, говорить. Його товариші зневажливо радять йому:

— Е, остав! Що тобі хочеться на шкоду мінятися? Ось дурень!... Остав...

— На шкоду? Ну, і буду мінятися на шкоду! — Абож я не господар мого коня і кишені? Мені чоловік подобається, і я хочу чоловікови добре зробити! Дядьку! Моліться Господеві!

Мужик знімає шапку, і вони оба як годиться хрестяться на церкву.

— Ну, Господи благослови! — викликає Циган. — Беріть же мого коня і памятайте моє добре серце... Беріть його і давайте мені пять карбованців додатку... Ось і все! Кінець!... Давайте руки...

Мужик з усієї сили бє долонею по долоні Цигана й каже:

— Два дам!

— Е! Чотири з половиною!

— Два!...

Циган так лопнув по руці мужика, що той потряс нею в воздусі і потім уважно оглянув свою долоню, наче переконуючись — чи ціла вона.

— Чотири рівно!

— Два! — вперто стоїть при своїм мужик.

— Ну, — змучено говорить Циган — ідіть же тепер до вашої жінки та розповіджте їй, який ви дурень...

— Два! — говорить мужик.

— Ось що — моліться Богу!

Знову моляться і знову бють руки один другому.

— Ну, беріть же на своє щасте, мені на шкоду. Не хочу я, добрий чоловіче, зайвих гроший брати, коли нема їх у вас у кишені... Даєте три з коповиком (50 копійок)?

— Ні, — хитає головою мужик, оглядаючи Циганового коня, похнюпленого й кошлатого.

— Три і чверть?

— Ні...

Щоби ваша жінка сказала вам сто разів „ні", коли ви в неї боршу попросите! Даєте три гладких карбованців? І того не даєте? Так беріть же за вашу ціну... Е, пропали мої гроші і кінь хороший!

Коней передають із поли в полу й мужик відходить, ведючи на поводі виміняну велику руду кобилу, що рівнодушно переступає розбитими ногами. Морда в неї засмучена і сумно глядять її тьмаві очи на товпу людей, що допитливо приглядаються їй.

Але мужик скоро вертається [illegible]. Він іде поспішно, так [illegible] й обараніле. Цигане глядять на стрічу йому спокійно й розмовляють про щось своєю дивною мовою.

— Це діло незаконне, — похитуючи головою, ґоворить мужик і підходить до них.

— Яке діло? — допитується один із Циганів.

— А це... Як же ви мені...

— А що ми тобі?...

— Підождіть!... Як же...

— А як же?

— А чого ждати?

— Добрі люде — рятуйте! Вони мені беззубу коняку на місце моєї зубатої заміняли!

Товпа не любить немудрих людей таксамо як і слабих. Вона стає по стороні Циганів...

— А деж у тобі очи були? — питається Українця сивий дідуган.

— Не май з Циганами діла!— повчаюче заявляє инший.

Обманутий розповідає, що він оглядав зуби коня, але на горішні не звернув уваги, а з них три, показались зломаними, певно коня колись сильно вдарили по морді тай зломили йому три зуби. Куди він ґодиться такий? Він їсти не може — ось у нього яке здуте черево. Два-три чоловік із товпи починають боронити селянина.

Счиняється ґвалт, а голоснійше всіх кричить, не вгаваючи, Циган...

— Е, добрий чоловіче! чогож затіяв таку заверюху? Хіба ти не знаєш, як треба коні купувати? Слухай, я тобі скажу одну казку... Як були на світі три братіки, два розумні, а третій дурень — ось як ти, або й я...

Товариші Цигана також репетують на всю гортанку, оправдують його, селяне лаються ліниво у відповідь, товпа стається все густійша і тіснійша...

— Щож мені зостається, добрі люде? — журливо питається обиджений.

—Ходи до урядника! — кричать йому.

— А таки піду! — рішає він.

— Стій, чоловіче! — задержує його Циган. — Знищити мене хочеш? Нищ! Давай мені три карбованці — я твого коня назад віддам! Хочеш? Дадай два! Хочеш? Ну, йди і жалуйся...

Селянинові не дуже приємно тягнути до діла урядника й він задумується. З усіх боків йому дають ради, але він остається глухий і німий, надумується. Вкінці надумався...

— Ну, ось що,— змучено Циганові— хай Бог тебе судить... Віддай мені мого коня, а два карбованці, що ти на додаток узяв — твої... Триста трясців тобі в бік — рабуй!

І Циган ограбив його з таким виразом, начеб велику ласку йому зробив.

— Догадливі люде, — хвалили люде Циганів, відходячи від них.

— Деготь московський, знаменитий, фабричний, акуратний, апаратний, пахучий, тягучий. Шість копійок кварта, пятнайцять чвертка! — кричить Чернигівець, що сидить на возі.

Віз, бочка і сам торговець— усе це чорне й товсте від дьогтю і все тягнеться одною суцільною масою й розносить довкола себе прикметний запах.

— А, мабуть, і по пять за кварту продасьте? — допитується у дьогтяря чоловік у незвичайно широких шараварах і соломяному капелюсі на голові.

— О! По пять не можу, хазяїнові на шість копійок присягав...

— А, мабуть, можна по пять?

— Ні...

— Еге... Зовсім не можна?

— Слухай дядьку, продам тобі по пять, не говори лише нікому... Не скажеш?

— Ні, не скажу...

— Ну, давай мазницю.

— Навіщо?

— А на дьоготь!

— Та мені того вашого дьогтю не треба, бо я вже купив... І теж по шість копійок і теж у вас... Я [illegible] мабуть, ви тепер дешевше продаєте [illegible] дьоготь.

[illegible] ється, шарпає коня й іде між возами, покрикує про свій товар... Чоловік провожає його зором і говорить другому, що розкинувся на возі:

— Колиб я не купував кварти дьогтю вранці — була би в мене копійка зайва в кишені...

— Егеж... Жарко!

— Як у пеклі...

— Хібаж твій батько писав тобі з пекла, як там жарко? — питають із воза.

Млісна спека все збільшається. Запах дьогтю, гною і поту висить у воздусі разом із тонкою скатертю їдкої куряви. Всюди біля возів стоять і лежать воли, жують безперестанно сіно й глядять у землю великими, добрими очима. Здається, що вони думають — у них такі задумані морди і в очах світиться спокійний, привиклий смуток. Мукають корови й телята, мекають вівці, роздається звук кіс, що їх пробують купуючі. Люде, що приїхали продавати худобу або вовну, лежать під возами, скриваються від сонця й ждуть покупців. Люде, що купують, похожають між возами, оглядають худобу і переступають ноги продавців, розкинені на землі. У кожного покупця в руці батіґ; купуючий підходить до волів і вважає за потрібне потягнути по боці батогом покірну худобину. Воли повільно піднімаються на ноги, коли вони лежали, і тяжко поступаються від удару, коли стояли на ногах.

— Скільки за цю пару просите? — питається покупець у пустий простір...

Зпід воза роздається лінива відповідь:

— Девядесять рублів...

— І то гроші... — каже купуючий і відходить або питається: — А чомуж би вам, дядьку, цілу сотнягу не жадати?

— Та вже мені більш того, скільки треба, — не треба грошей. А коли ви вже такі добрі, то давайте й цілу сотню — я візьму...

— Спасибі вам... А скількиж би ділом узяли?

— Та вже так, щоб не довго балакати, візьму я в вас... девядесять рублів...

Зачинається торг. Чоловіки не спішаться, — то зовсім не в їх звичаї, і продавець вилізає зпід воза не скорше, як переконається, що купуючий дійсно бажає купити. Трохи запалюються, й ось уже бють один одного по руках, моляться по десять разів і більше, розходяться, знову сходяться. Все діється повільно, але основно, роздумано.

Сини Ізраїля увихаються поміж возами, наче вюни. Вони про все розпитують, усе обмацують і все купують. Люде говорять їм „ти" й глядять за ними пильно. Пани стрічаються з селянами з почуттям особливого достоїнства і в бесіді з паном у селянина крізь зовнішнє поважання пробивається не одна нотка зневаги.

При одному з возів корова, привязана до нього, нараз захиталась і з корчів повалилась на землю. Жінка, що продає її, зіскочила з воза й завертілась біля хорої німини, наче від вітру. Переляк, межуючий зі страхом, зявився на лиці бідної жінки, що відразу втратила надію продати свою добру худібку.

— Ой, Господи! Ой добрі людоньки! Рятуйте... що воно таке? Що воно? Ой Матіночко Пречиста!

Відразу виросла товпа й взялась запальчиво обговорювати нещастя. Догадувалися, від чого то занедужала корова і як краще всього лічити її. Явився якийсь старосвітський старець, увесь, точнісенько плісню, покритий лахміттям, і почав відчитувати корову, відмовляючи шепотом молитву. Товпа познімала шапки і мовчки ждала вислідів молитви, подекуди хрестичись. А корова билася на землі в корчах, старалася встати і знову важко падала. Вона [illegible] ти хребет корови, тричі обвів шапкою довкола рогів, тричі довкола шиї й стільки довкола хвоста.

(Конець буде).